Pripombe na osnutek RPP Primorsko-notranjske regije

Oddano prek spletnega obrazca

1. Osnovni podatki predlagatelja

Naziv institucije / združenja / društva
Franc Vaupotič

Kontaktna oseba
Franc Vaupotič

Elektronski naslov
vaupoticf@gmail.com

Datum
24.07.2026.

2. Pripombe

Pripomba 1

Poglavje / podpoglavje / spremljajoče gradivo
Celoten dokument RPP

Stran
—

Komentar / pripomba
V prilogi posredujem Analizo drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije, ki vsebuje celovito strokovno presojo dokumenta ter predloge dopolnitev in razvojnih usmeritev. Analiza obravnava razvojni koncept regionalnega prostorskega plana, policentrični razvoj, gospodarstvo, prometno infrastrukturo, trajnostno mobilnost, digitalno infrastrukturo ter druga pomembna razvojna vprašanja. Predlagam, da se analiza obravnava kot prispevek v okviru javne obravnave drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana.

Obrazložitev / utemeljitev
Predlagam pripombe, ker menim, da drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana predstavlja kakovostno strokovno podlago, vendar posamezna razvojna vprašanja še niso obravnavana dovolj celovito. Predlagane dopolnitve so namenjene predvsem krepitvi razvojne vloge regije, uravnoteženemu policentričnemu razvoju, boljšemu povezovanju varstvenih in razvojnih ciljev ter jasnejši opredelitvi razvojnih potencialov posameznih območij. Priložena analiza vsebuje strokovno obrazložene predloge, ki lahko prispevajo k izboljšanju končne različice dokumenta.

Predlog spremembe / dopolnitve
—

ANALIZA

Dokument je pripravljen kot prispevek k javni obravnavi drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije.

Predlogi dopolnitev in razvojnih usmeritev

Franc Vaupotič
magister slovenistike

Prispevek k javni obravnavi drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije

Julij 2026

Namen dokumenta

Ta analiza je pripravljena kot prispevek k javni obravnavi drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije. Njegov namen je na podlagi strokovne presoje opozoriti na razvojne priložnosti ter predlagati dopolnitve, ki lahko prispevajo k bolj uravnoteženemu, dolgoročno vzdržnemu in izvedljivemu prostorskemu razvoju regije.

Predlagane pripombe ne nasprotujejo temeljnim usmeritvam osnutka, temveč jih dopolnjujejo z razvojnim pogledom, ki poudarja kakovost bivanja, policentrični razvoj, razvoj gospodarstva, odpornost prostora, trajnostno upravljanje naravnih virov ter učinkovito povezovanje razvojnih in varstvenih ciljev.

Dokument je pripravljen z namenom strokovnega dialoga in podpore nadaljnjemu izboljšanju končne različice Regionalnega prostorskega plana.

Kazalo

1 Uvod 1
2 Metodologija priprave analize 3
2.1 Namen in izhodišča presoje 3
2.2 Način pregleda dokumenta 3
2.3 Merila presoje 3
2.4 Struktura analize 4
3 Splošna strokovna ocena drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana 5
3.1 Splošna ocena dokumenta 5
3.2 Ključne prednosti dokumenta 5
3.3 Ugotovljene razvojne pomanjkljivosti 6
3.4 Razvojni potencial regije 6
3.5 Sklepna ocena 6
4 Temeljna načela kakovostnega prostorskega razvoja regije 8
4.1 Prostor kot razvojni potencial 8
4.2 Uravnotežen regionalni razvoj 8
4.3 Policentrični razvoj kot temelj regionalne odpornosti 8
4.4 Kakovost bivanja kot osrednje merilo prostorskega razvoja 8
4.5 Odpornost prostora na prihodnje izzive 8
4.6 Digitalna infrastruktura kot osnovna javna infrastruktura 8
4.7 Voda kot strateški razvojni vir 8
4.8 Krajina kot razvojna vrednota 9
4.9 Čezmejno sodelovanje kot razvojna priložnost 9
4.10 Povezovanje varstva in razvoja 9
4.11 Načelo sodelovanja in vključevanja 9
4.12 Sklep 9
5 Analiza razvojnega koncepta Regionalnega prostorskega plana 10
5.1 Izhodišča razvojnega koncepta 10
5.2 Prostorska raznolikost kot razvojna prednost 10
5.3 Razvojna vloga posameznih območij 10
5.4 Ravnotežje med varovanjem in razvojem 11
5.5 Odpornost kot razvojni koncept 12
5.6 Čezmejna regija prihodnosti 12
5.7 Sklepne ugotovitve 13
6 Poselitev in policentrični razvoj 14

6.1 Pomen policentričnega razvoja 14
6.2 Mreža naselij v regiji 14
6.3 Krepitev občinskih središč 15
6.4 Podeželska naselja kot prostor razvoja 15
6.5 Posebnosti obmejnega prostora 15
6.6 Položaj Občine Miren–Kostanjevica 16
6.7 Stanovanjski razvoj 17
6.8 Sklepne ugotovitve 17
7 Gospodarski razvoj in prostorski pogoji za ustvarjanje delovnih mest 19
7.1 Splošna ocena 19
7.2 Gospodarska območja kot razvojna vozlišča 19
7.3 Razpršen razvoj delovnih mest 20
7.4 Podjetništvo in lokalno gospodarstvo 20
7.5 Povezovanje gospodarstva in izobraževanja 21
7.6 Poseben razvojni potencial Občine Miren–Kostanjevica 21
7.7 Gospodarstvo in trajnostni razvoj 22
7.8 Predlogi dopolnitev RPP 22
7.9 Sklep 23
8 Prometna infrastruktura in dostopnost regije 24
8.1 Pomen prometne infrastrukture za regionalni razvoj 24
8.2 Uravnotežen razvoj prometnega omrežja 24
8.3 Povezanost lokalnih središč 25
8.4 Prometna ureditev v naseljih 25
8.5 Posebni izzivi južnega dela regije 25
8.6 Čezmejna prometna povezanost 26
8.7 Predlogi dopolnitev RPP 27
8.8 Sklep 27
9 Trajnostna mobilnost 28
9.1 Trajnostna mobilnost kot razvojna usmeritev 28
9.2 Posebnosti poselitve v regiji 28
9.3 Javni potniški promet 29
9.4 Mobilnost na podeželju 29
9.5 Kolesarska infrastruktura 30
9.6 Peš dostopnost 30
9.7 Mobilnost in podnebna odpornost 31
9.8 Poseben pomen za Občino Miren–Kostanjevica 31

9.9 Predlogi dopolnitev RPP 32
9.10 Sklep 32
10 Digitalna infrastruktura in digitalna preobrazba prostora 33
10.1 Digitalna infrastruktura kot temelj sodobnega razvoja 33
10.2 Enakomerna digitalna dostopnost 33
10.3 Digitalizacija javnih storitev 33
10.4 Digitalna infrastruktura in gospodarstvo 34
10.5 Pametne skupnosti 35
10.6 Digitalna odpornost regije 35
10.7 Digitalna infrastruktura na podeželju 36
10.8 Poseben pomen za Občino Miren–Kostanjevica 36
10.9 Predlogi dopolnitev RPP 37
10.10 Sklep 37
11 Sklepne ugotovitve 39
12 Literatura in viri 40
12.1 Primarni viri 40
12.2 Pravni viri 40
12.3 Strateški razvojni dokumenti 40

1 Uvod

Regionalni prostorski plan Severno Primorske (Goriške) razvojne regije predstavlja prvi celovit strateški prostorski dokument na ravni razvojne regije po uveljavitvi nove prostorske zakonodaje. Njegov pomen presega določanje posameznih prostorskih ureditev, saj vzpostavlja dolgoročni okvir za razvoj poselitve, gospodarstva, prometne in druge gospodarske javne infrastrukture, varstvo naravnih virov ter usklajevanje razvojnih interesov občin na ravni celotne regije.

Prostorski razvoj je eden izmed ključnih dejavnikov družbenega, gospodarskega in okoljskega razvoja. Način urejanja prostora neposredno vpliva na kakovost bivanja, dostopnost javnih storitev, razvoj gospodarstva, mobilnost prebivalcev, ohranjanje kulturne krajine ter sposobnost prostora za prilagajanje podnebnim spremembam in drugim prihodnjim izzivom. Regionalni prostorski plan zato ni zgolj prostorski dokument, temveč tudi razvojni dokument, ki pomembno vpliva na prihodnje usmeritve občin in celotne regije.

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana predstavlja kakovostno strokovno izhodišče. Temelji na obsežnih analizah prostora, razvojnih trendov ter sektorskih strokovnih podlag in celovito obravnava večino ključnih področij prostorskega razvoja. Posebej velja izpostaviti sistematičen pristop k razvoju poselitve, prometne infrastrukture, varovanju krajine, prilagajanju podnebnim spremembam ter usklajevanju razvojnih interesov na regionalni ravni.

Kljub temu pregled dokumenta kaže, da posamezna razvojna vprašanja še niso obravnavana dovolj celovito. Na več mestih prevladuje predvsem varstveni vidik urejanja prostora, medtem ko so razvojni potenciali posameznih območij, zlasti podeželskih in obmejnih delov regije, obravnavani precej manj izrazito. Posledično ostajajo premalo razvite usmeritve za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, krepitev lokalnih središč, dolgoročno zagotavljanje osnovne infrastrukture ter povečanje odpornosti prostora na podnebne in druge razvojne izzive.

Poseben pomen ima tudi notranja raznolikost regije. Severno Primorska (Goriška) razvojna regija ni enoten prostor, temveč jo sestavljajo območja z zelo različnimi naravnimi, gospodarskimi in družbenimi značilnostmi. Urbani prostor Nove Gorice, Vipavska dolina, Kras, Posočje ter Idrijsko-Cerkljansko se soočajo z različnimi razvojnimi izzivi in zato potrebujejo tudi različno prilagojene prostorske usmeritve. Regionalni prostorski plan mora to raznolikost prepoznati kot razvojno prednost in ne kot oviro pri načrtovanju prihodnjega razvoja.

Namen te analize je prispevati k nadaljnjemu izboljšanju dokumenta. Pripombe in predlogi ne izhajajo iz nasprotovanja predlaganim rešitvam, temveč iz prizadevanja za oblikovanje čim bolj kakovostnega, razvojno uravnoteženega in dolgoročno izvedljivega prostorskega dokumenta. Predlagane dopolnitve temeljijo na načelu, da morata biti varovanje prostora in razvoj prostora medsebojno dopolnjujoča cilja, saj lahko le njuno usklajeno uresničevanje zagotavlja trajnostni razvoj regije.

Pri pripravi analize je posebna pozornost namenjena tudi območju Občine Miren–Kostanjevica. Zaradi svoje lege na stičišču goriškega urbanega prostora, Krasa in čezmejnega območja z Republiko Italijo predstavlja občina pomemben razvojni člen celotne regije. Njena notranja raznolikost, razvojni potenciali ter posebni prostorski izzivi omogočajo širši razmislek o tem, kako lahko Regionalni prostorski plan učinkoviteje prispeva k uravnoteženemu razvoju vseh delov regije.

2 Metodologija priprave analize

2.1 Namen in izhodišča presoje

Analiza temelji na sistematičnem pregledu drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije, njegovega grafičnega dela, spremljajočega okoljskega poročila ter javno dostopnih strokovnih podlag, ki predstavljajo osnovo za pripravo dokumenta.

Pri presoji niso bile obravnavane zgolj posamezne prostorske ureditve, temveč predvsem njihova medsebojna povezanost, razvojna logika, dolgoročna izvedljivost ter vpliv na kakovost bivanja, razvoj gospodarstva, ohranjanje krajine in odpornost prostora.

Posebna pozornost je bila namenjena vprašanju, ali posamezne prostorske usmeritve prispevajo k uravnoteženemu razvoju celotne regije in ali dovolj jasno opredeljujejo razvojne možnosti različnih območij, zlasti podeželskih, kraških in obmejnih delov regije.

2.2 Način pregleda dokumenta

Presoja je bila izvedena v več med seboj povezanih korakih.

Najprej je bil opravljen pregled celotnega besedilnega dela Regionalnega prostorskega plana ter ugotovljen njegov osnovni razvojni koncept. V nadaljevanju so bile analizirane posamezne vsebinske celote, predvsem razvoj poselitve, gospodarstva, prometne infrastrukture, trajnostne mobilnosti, krajine, kmetijstva, turizma, vodne infrastrukture, energetike ter zaščite pred naravnimi nesrečami.

Posebej je bil pregledan tudi grafični del dokumenta, pri katerem je bila pozornost usmerjena predvsem na prostorske prikaze razvojnih osi, poselitve, prometnih povezav, območij gospodarskega razvoja, krajinskih ureditev ter sistemov gospodarske javne infrastrukture.

V zadnji fazi so bile ugotovitve medsebojno primerjane ter preverjena skladnost med besedilnim in grafičnim delom dokumenta.

2.3 Merila presoje

Pri pripravi analize so bila uporabljena naslednja osnovna merila:

- razvojna uravnoteženost regije,
- policentrični razvoj poselitve,
- kakovost bivanja prebivalcev,
- dolgoročna prostorska izvedljivost,
- odpornost prostora na podnebne spremembe,
- varovanje naravne in kulturne krajine,

- razvoj lokalnega gospodarstva in delovnih mest,
- dostopnost javnih storitev,
- trajnostna mobilnost,
- učinkovito medobčinsko in čezmejno sodelovanje.

Posebno merilo presoje predstavlja tudi sposobnost dokumenta, da omogoča prilagajanje prihodnjim razvojnim spremembam, ne da bi pri tem izgubil svojo dolgoročno razvojno usmeritev.

2.4 Struktura analize

Analiza je pripravljena v štirih medsebojno povezanih sklopih.

Prvi del vsebuje splošno strokovno oceno dokumenta in opredeljuje temeljna načela kakovostnega prostorskega razvoja regije.

Drugi del predstavlja vsebinsko presojo posameznih področij Regionalnega prostorskega plana.

Tretji del obsega podrobno analizo položaja Občine Miren–Kostanjevica v okviru regionalnega prostorskega razvoja.

Četrti del vsebuje konkretne predloge dopolnitev posameznih poglavij Regionalnega prostorskega plana ter predloge dodatnih razvojnih usmeritev.

3 Splošna strokovna ocena drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana

3.1 Splošna ocena dokumenta

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije predstavlja pomemben korak pri oblikovanju enotnega razvojnega okvira za prostorski razvoj regije. Dokument temelji na obsežnih strokovnih analizah, upošteva veljavno prostorsko zakonodajo ter povezuje razvojne usmeritve občin, države in posameznih resorjev v skupen prostorski koncept.

Posebna vrednost dokumenta je v njegovem celostnem pristopu. Prostorski razvoj ne obravnava zgolj skozi načrtovanje poselitve, temveč vključuje tudi prometno infrastrukturo, gospodarsko javno infrastrukturo, krajino, naravne vire, kulturno dediščino, prilagajanje podnebnim spremembam ter razvojne potrebe različnih delov regije. Takšen pristop omogoča usklajevanje različnih razvojnih interesov in predstavlja pomembno podlago za nadaljnje občinsko prostorsko načrtovanje.

Dokument je vsebinsko dobro strukturiran in pregledno organiziran. Posamezna poglavja sledijo logičnemu zaporedju, razvojni cilji so praviloma jasno opredeljeni, grafični prikazi pa pomembno dopolnjujejo besedilni del in omogočajo boljše razumevanje prostorskih usmeritev.

Pomembna prednost dokumenta je tudi poudarek na trajnostnem razvoju. Ohranjanje naravnih virov, zmanjševanje vplivov podnebnih sprememb, razvoj trajnostne mobilnosti ter varovanje krajinske identitete predstavljajo ustrezna izhodišča za dolgoročni razvoj regije.

Hkrati dokument prepoznava pomen policentričnega razvoja, medobčinskega sodelovanja in čezmejne povezanosti, kar je glede na geografski položaj regije ustrezna razvojna usmeritev.

Kljub številnim kakovostnim strokovnim rešitvam pa analiza kaže tudi določene vsebinske vrzeli in razvojna nesorazmerja, ki bi jih bilo smiselno odpraviti še pred sprejemom končnega dokumenta.

3.2 Ključne prednosti dokumenta

Na podlagi celovitega pregleda dokumenta je mogoče izpostaviti več pomembnih prednosti drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana. Dokument odlikujejo celovit prostorski pristop, kakovostne strokovne podlage ter jasno povezovanje prostorskega načrtovanja z razvojnimi, okoljskimi, prometnimi in infrastrukturnimi vsebinami. Posebno vrednost

predstavljajo poudarek na varovanju naravnih virov in krajinske identitete, vključevanje podnebnih sprememb v prostorsko načrtovanje ter spodbujanje policentričnega razvoja, medobčinskega sodelovanja in čezmejne povezanosti. Takšna zasnova predstavlja kakovostno izhodišče za nadaljnje usmerjanje prostorskega razvoja regije.

3.3 Ugotovljene razvojne pomanjkljivosti

Kljub številnim kakovostnim rešitvam analiza kaže tudi več razvojnih pomanjkljivosti. Dokument na več mestih izraziteje poudarja varstveni vidik urejanja prostora kot razvojni potencial posameznih območij. Posledično ostajajo manj jasno opredeljene razvojne možnosti podeželskih, kraških in obmejnih območij, razvojne funkcije posameznih občinskih središč ter pogoji za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest. Manj poudarka je namenjenega tudi dolgoročni odpornosti prostora, predvsem z vidika vodne, prehranske in energetske varnosti, digitalne infrastrukture ter spremljanja izvajanja Regionalnega prostorskega plana.

3.4 Razvojni potencial regije

Severno Primorska (Goriška) razvojna regija razpolaga z izjemno raznolikimi razvojnimi potenciali. Njena lega med Alpami, Vipavsko dolino, Krasom in čezmejnim prostorom ustvarja pogoje za razvoj gospodarstva, turizma, raziskovalne dejavnosti, trajnostne mobilnosti ter kakovostnega bivalnega okolja.

Prav raznolikost prostora predstavlja eno največjih razvojnih prednosti regije. Namesto poenotenega razvojnega modela je smiselno oblikovati prostorsko politiko, ki upošteva posebnosti posameznih območij in njihove primerjalne prednosti.

Nova Gorica skupaj s Šempetrom pri Gorici predstavlja osrednje urbano središče regije, Vipavska dolina pomembno gospodarsko in kmetijsko območje, Posočje prostor naravnega turizma in trajnostnega razvoja, Idrijsko-Cerkljansko območje industrijske tradicije in inovacij, Kras pa prostor izjemne krajinske identitete, kulturne dediščine, kakovostnega bivanja, trajnostnega gospodarstva ter čezmejnega povezovanja.

Takšna raznolikost omogoča oblikovanje uravnoteženega regionalnega razvoja, vendar le ob pogoju, da Regionalni prostorski plan vsem območjem omogoča primerljive razvojne možnosti ter jasno opredeli njihove dolgoročne razvojne vloge.

3.5 Sklepna ocena

Na podlagi opravljene analize je mogoče oceniti, da drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana predstavlja kakovostno strokovno osnovo za nadaljnji razvoj regije. Dokument vsebuje

številne premišljene rešitve, temelji na obsežnih strokovnih podlagah ter ustrezno naslavlja večino ključnih prostorskih izzivov.

Njegova največja prednost je celovit pristop k urejanju prostora, ki povezuje razvojne in varstvene cilje ter spodbuja sodelovanje med občinami. Kljub temu ostajajo posamezna področja, kjer bi bilo mogoče razvojne usmeritve dodatno okrepiti. Zlasti bi bilo smiselno izraziteje poudariti razvojno vlogo podeželskih in kraških območij, izboljšati obravnavo odpornosti prostora, okrepiti pomen digitalne infrastrukture ter natančneje določiti mehanizme spremljanja izvajanja dokumenta.

Predlagane dopolnitve v nadaljevanju te analize izhajajo iz prepričanja, da lahko Regionalni prostorski plan z razmeroma omejenimi vsebinskimi izboljšavami postane še kakovostnejši strateški dokument, ki bo učinkovito usmerjal razvoj regije v prihodnjih desetletjih.

4 Temeljna načela kakovostnega prostorskega razvoja regije

4.1 Prostor kot razvojni potencial

Prostor je temeljni razvojni vir regije. Prostorsko načrtovanje mora zato usklajevati razvojne in varstvene interese ter omogočati gospodarski razvoj, kakovostno bivanje, socialno povezanost in dolgoročno konkurenčnost ob hkratnem ohranjanju naravnih in kulturnih vrednot.

4.2 Uravnotežen regionalni razvoj

Regionalni prostorski plan mora spodbujati uravnotežen razvoj vseh delov regije. Poleg osrednjih urbanih območij mora omogočati razvojne možnosti tudi manjšim občinam, podeželju in obmejnim območjem ter pri tem upoštevati njihove primerjalne prednosti.

4.3 Policentrični razvoj kot temelj regionalne odpornosti

Policentrični razvoj pomeni krepitev mreže med seboj povezanih lokalnih središč, ki zagotavljajo dostop do storitev, delovnih mest in infrastrukture. Takšna ureditev zmanjšuje razvojne razlike ter povečuje odpornost regije.

4.4 Kakovost bivanja kot osrednje merilo prostorskega razvoja

Prostorsko načrtovanje mora izboljševati kakovost bivanja z zagotavljanjem dostopnih stanovanj, kakovostnega javnega prostora, varne mobilnosti, javnih storitev ter pogojev za delo in prosti čas.

4.5 Odpornost prostora na prihodnje izzive

Odpornost prostora mora vključevati prilagajanje podnebnim spremembam, zagotavljanje vodne, prehranske in energetske varnosti ter učinkovito zaščito pred naravnimi nesrečami.

4.6 Digitalna infrastruktura kot osnovna javna infrastruktura

Digitalna infrastruktura predstavlja enega ključnih pogojev sodobnega razvoja. Regionalni prostorski plan naj jo obravnava kot enakovreden del razvojne infrastrukture in zagotavlja njeno dostopnost na celotnem območju regije.

4.7 Voda kot strateški razvojni vir

Voda je strateški naravni vir, zato mora prostorsko načrtovanje zagotavljati dolgoročno varnost oskrbe s pitno vodo ter ustrezne pogoje za prilagajanje na sušo in druge podnebne spremembe.

4.8 Krajina kot razvojna vrednota

Krajina je pomembna razvojna vrednota, ki prispeva h kakovosti bivanja, turizmu, kmetijstvu in prepoznavnosti regije. Prostorski razvoj mora ohranjati njeno identiteto ob hkratnem omogočanju trajnostnega razvoja.

4.9 Čezmejno sodelovanje kot razvojna priložnost

Čezmejno sodelovanje predstavlja eno ključnih razvojnih priložnosti regije. Regionalni prostorski plan naj spodbuja usklajeno načrtovanje infrastrukture, gospodarstva, mobilnosti, turizma in javnih storitev v čezmejnem prostoru.

4.10 Povezovanje varstva in razvoja

Varovanje prostora in razvoj prostora sta medsebojno dopolnjujoča cilja. Trajnostni razvoj je mogoče doseči le z njunim uravnoteženim povezovanjem.

4.11 Načelo sodelovanja in vključevanja

Kakovostno prostorsko načrtovanje temelji na sodelovanju občin, države, razvojnih institucij, gospodarstva in prebivalcev ter na rednem spremljanju izvajanja razvojnih usmeritev.

4.12 Sklep

Predstavljena načela predstavljajo strokovno izhodišče za presojo posameznih vsebinskih področij Regionalnega prostorskega plana. Ne posegajo v zakonodajne ali institucionalne pristojnosti pripravljavcev, temveč dopolnjujejo dokument z razvojnim pogledom, ki poudarja uravnoteženost, dolgoročno odpornost, kakovost bivanja ter učinkovito povezovanje varstvenih in razvojnih ciljev.

V nadaljevanju analize so posamezna poglavja Regionalnega prostorskega plana presojana z vidika navedenih načel, pri čemer so za vsako področje podani predlogi dopolnitev, ki lahko prispevajo k še kakovostnejšemu in bolj izvedljivemu končnemu dokumentu.

5 Analiza razvojnega koncepta Regionalnega prostorskega plana

5.1 Izhodišča razvojnega koncepta

Razvojni koncept drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana temelji na načelu policentričnega razvoja, ki ga dopolnjujejo usmeritve trajnostnega razvoja, varovanja prostora, medobčinskega sodelovanja in učinkovitejše prometne povezanosti. Dokument izhaja iz predpostavke, da bo uravnotežen razvoj regije mogoče doseči z medsebojnim povezovanjem urbanih središč, podeželskih območij ter ključne gospodarske in prometne infrastrukture.

Takšno izhodišče je strokovno utemeljeno in skladno z nacionalnimi strateškimi dokumenti ter temeljnimi usmeritvami evropske prostorske politike. Policentrični razvoj zmanjšuje razvojne razlike, krepi dostopnost storitev in zmanjšuje prekomerno koncentracijo prebivalstva ter dejavnosti v enem samem urbanem središču.

Kljub temu analiza kaže, da je policentričnost v dokumentu pogosto predstavljena predvsem kot organizacijsko načelo poselitve, precej manj pa kot razvojni model, ki bi jasno določal vlogo posameznih območij, njihovo medsebojno dopolnjevanje in primerjalne prednosti.

5.2 Prostorska raznolikost kot razvojna prednost

Severno Primorska (Goriška) razvojna regija je ena najbolj raznolikih slovenskih regij. Na razmeroma majhnem območju združuje alpski svet, dolinska območja, kraško planoto, obmejni prostor ter pomembno urbano središče.

Ta raznolikost predstavlja pomembno razvojno prednost, saj omogoča razvoj različnih gospodarskih dejavnosti, turizma, raziskovalne dejavnosti, kmetijstva in kakovostnega bivanja. Regionalni prostorski plan to raznolikost prepoznava, vendar jo v posameznih delih še ne pretvori dovolj odločno v razvojno strategijo.

5.3 Razvojna vloga posameznih območij

Nova Gorica in širše urbano območje

Nova Gorica skupaj s Šempetrom pri Gorici predstavlja osrednje urbano, upravno, gospodarsko, izobraževalno in raziskovalno središče regije. Dokument pravilno prepoznava njuno osrednjo razvojno vlogo ter potrebo po nadaljnjem povezovanju z okoliškimi občinami in čezmejnim prostorom.

V prihodnje bi bilo smiselno še izraziteje poudariti razvoj skupnega čezmejnega urbanega območja z Gorico kot enotnega funkcionalnega prostora, saj takšno povezovanje predstavlja eno ključnih primerjalnih prednosti regije.

Vipavska dolina

Vipavska dolina ima pomembno vlogo na področju kmetijstva, prehranske proizvodnje, logistike, podjetništva in bivanja. Dokument pravilno prepoznava njen razvojni potencial, vendar bi bilo smiselno dodatno okrepiti usmeritve za razvoj inovativnega kmetijstva, krožnega gospodarstva in trajnostnega upravljanja vodnih virov.

Posočje

Posočje ostaja eno najpomembnejših območij trajnostnega turizma, ohranjene narave in kakovostnega življenjskega okolja. Dokument temu namenja ustrezno pozornost, vendar bi bilo koristno jasneje opredeliti tudi možnosti razvoja visokotehnoloških dejavnosti, dela na daljavo ter izboljšanja prometne dostopnosti.

Idrijsko–Cerkljansko

Območje ima dolgo industrijsko tradicijo, močno raziskovalno znanje ter pomembno kulturno dediščino. Regionalni prostorski plan pravilno poudarja njegovo razvojno vlogo, vendar bi lahko izraziteje spodbujal povezovanje raziskovalnega okolja, podjetništva in izobraževalnih ustanov.

Kras

Kras je v dokumentu predstavljen predvsem kot območje krajinske identitete, varovanja narave, kulturne dediščine ter požarne ogroženosti. Čeprav so te vsebine zelo pomembne, razvojna funkcija Krasa ostaja razmeroma skromno opredeljena.

Območje razpolaga z velikim potencialom za razvoj trajnostnega turizma, sodobnega kmetijstva, zelenega podjetništva, čezmejnega sodelovanja, kakovostnega bivanja in inovativnih pristopov k prilagajanju podnebnim spremembam. Regionalni prostorski plan bi moral te razvojne možnosti izraziteje vključiti med svoje strateške usmeritve.

5.4 Ravnotežje med varovanjem in razvojem

Ena pomembnejših ugotovitev analize je razmeroma izrazit poudarek na varovanju prostora. Dokument zelo kakovostno obravnava naravne vrednote, krajino, kulturno dediščino in okoljske omejitve, kar predstavlja njegovo pomembno prednost.

Vendar se na posameznih območjih ustvarja vtis, da razvoj pogosto nastopa predvsem kot dejavnost, ki jo je treba omejevati, in ne kot proces, ki ga je treba usmerjati. Takšen pristop lahko zmanjšuje razvojne možnosti lokalnih skupnosti, zlasti na podeželju in v obmejnih območjih.

Priporočljivo bi bilo izraziteje poudariti načelo, da je mogoče kakovostno varovanje prostora dolgoročno zagotavljati predvsem tam, kjer obstajajo tudi primerne razvojne možnosti za prebivalce in gospodarstvo.

5.5 Odpornost kot razvojni koncept

Regionalni prostorski plan pravilno vključuje vprašanja podnebnih sprememb, vendar bi bilo smiselno odpornost prostora razumeti širše.

Odpornost regije ni odvisna le od zaščite pred naravnimi nesrečami, temveč tudi od:

- zanesljive oskrbe s pitno vodo,
- prehranske samooskrbe,
- energetske varnosti,
- kakovostnih prometnih povezav,
- dostopnosti digitalne infrastrukture,
- razpršene mreže javnih storitev,
- sposobnosti lokalnih skupnosti za odzivanje na krizne razmere.

Takšen celovit pristop bi dodatno okrepil razvojno vrednost dokumenta.

5.6 Čezmejna regija prihodnosti

Lega ob državni meji predstavlja eno največjih razvojnih priložnosti Severno Primorske (Goriške) razvojne regije. Regionalni prostorski plan pravilno spodbuja čezmejno sodelovanje, vendar bi bilo smiselno narediti korak dlje.

Namesto obravnave posameznih čezmejnih projektov bi bilo koristno oblikovati vizijo enotnega čezmejnega razvojnega prostora, ki temelji na usklajenem načrtovanju mobilnosti, gospodarskih območij, turizma, javnih storitev, varstva okolja in raziskovalnega sodelovanja.

Takšen pristop bi okrepil mednarodno konkurenčnost regije in bolje izkoristil njeno geografsko lego.

5.7 Sklepne ugotovitve

Razvojni koncept drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana predstavlja dobro strokovno osnovo za dolgoročni razvoj regije. Temelji na sodobnih načelih prostorskega načrtovanja in ustrezno vključuje večino ključnih razvojnih področij.

Za dodatno krepitev njegove razvojne vrednosti bi bilo smiselno:

- jasneje opredeliti razvojne funkcije posameznih območij regije;
- izraziteje poudariti razvojni potencial Krasa in drugih podeželskih območij;
- uravnotežiti varstveni in razvojni vidik prostorskega načrtovanja;
- odpornost prostora obravnavati širše, kot preplet okoljskih, gospodarskih, infrastrukturnih in družbenih dejavnikov;
- okrepiti strateško vlogo čezmejnega sodelovanja kot enega ključnih razvojnih stebrov regije.

Takšne dopolnitve bi prispevale k temu, da bi Regionalni prostorski plan še učinkoviteje usmerjal razvoj celotne regije ter bolje izkoristil njene naravne, gospodarske in prostorske potenciale.

6 Poselitev in policentrični razvoj

6.1 Pomen policentričnega razvoja

Policentrični razvoj predstavlja eno temeljnih načel sodobnega prostorskega načrtovanja. Njegov namen je zagotoviti uravnotežen razvoj regije z mrežo medsebojno povezanih središč, ki prebivalcem omogočajo dostop do delovnih mest, javnih storitev, izobraževanja, zdravstva, kulture in drugih funkcij čim bližje kraju bivanja.

Takšen pristop zmanjšuje razvojne razlike med posameznimi deli regije, omejuje prekomerno dnevno migracijo, zmanjšuje prometne obremenitve ter krepi socialno in gospodarsko odpornost prostora.

Regionalni prostorski plan pravilno izhaja iz načela policentričnega razvoja in opredeljuje hierarhijo urbanih, lokalnih in drugih naselij. Vendar pa dolgoročna uspešnost takšnega modela ni odvisna zgolj od razvrstitve naselij, temveč predvsem od jasne opredelitve njihovih razvojnih funkcij in medsebojnega sodelovanja.

6.2 Mreža naselij v regiji

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana določa večstopenjsko mrežo naselij, pri čemer osrednjo razvojno vlogo namenja Novi Gorici kot regionalnemu središču. Ob njej pomembno mesto zavzemajo občinska središča ter druga lokalna središča, ki zagotavljajo osnovne storitve za okoliško prebivalstvo.

Takšna organizacija je strokovno utemeljena in skladna z nacionalnim konceptom policentričnega razvoja Slovenije. Omogoča racionalnejše načrtovanje infrastrukture ter boljšo dostopnost javnih storitev.

Kljub temu analiza kaže, da dokument posameznim občinskim središčem pogosto namenja predvsem opisno vlogo. Manj poudarka je namenjenega vprašanju, katere dejavnosti naj bi posamezna središča razvijala, kako naj bi se dopolnjevala in na katerih področjih naj bi prevzemala razvojno pobudo.

Priporočljivo bi bilo, da Regionalni prostorski plan ob hierarhiji naselij določi tudi njihove funkcionalne razvojne usmeritve, saj bi to občinam olajšalo pripravo občinskih prostorskih načrtov in razvojnih strategij.

6.3 Krepitev občinskih središč

Občinska središča predstavljajo temelj vsakodnevnega življenja prebivalcev. Njihova naloga ni zgolj zagotavljanje upravnih funkcij, temveč tudi razvoj gospodarstva, javnih storitev, kulturnega življenja, športa, socialnega varstva in lokalnega podjetništva.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril pomen občinskih središč kot razvojnih nosilcev posameznih delov regije. To vključuje:

- razvoj kakovostnih javnih prostorov,
- spodbujanje gradnje stanovanj,
- ohranjanje javnih storitev,
- razvoj lokalnega gospodarstva,
- izboljšanje prometne dostopnosti,
- krepitev digitalne infrastrukture,
- ustvarjanje pogojev za delo na daljavo in razvoj novih podjetij.

S tem bi se zmanjšale razvojne razlike med osrednjim urbanim območjem in podeželjem ter povečala privlačnost manjših občinskih središč za življenje in delo.

6.4 Podeželska naselja kot prostor razvoja

Podeželska naselja ne predstavljajo zgolj prostora bivanja ali ohranjanja kulturne krajine, temveč pomemben razvojni potencial regije.

Njihov razvoj mora temeljiti na ohranjanju identitete prostora, hkrati pa omogočati sodobne oblike bivanja, podjetništva, kmetijstva, turizma in storitvenih dejavnosti.

Regionalni prostorski plan temu področju namenja ustrezno pozornost, vendar bi bilo smiselno jasneje poudariti, da je dolgoročno ohranjanje podeželja mogoče le ob ustvarjanju razvojnih možnosti za prebivalce. Varovanje kulturne krajine je namreč tesno povezano z dejavno poselitvijo, uspešnim kmetijstvom in lokalnim gospodarstvom.

6.5 Posebnosti obmejnega prostora

Obmejna območja imajo zaradi svoje lege posebne razvojne značilnosti. Poleg izzivov, kot so demografske spremembe, razpršena poselitev in prometna dostopnost, imajo tudi pomembne razvojne prednosti, povezane s čezmejnim sodelovanjem.

Regionalni prostorski plan pravilno prepoznava pomen čezmejnega prostora, vendar bi bilo smiselno podrobneje opredeliti razvojne usmeritve za občine ob meji. Te bi lahko obsegale:

- usklajen razvoj prometne infrastrukture,
- skupne gospodarske pobude,
- razvoj skupnih turističnih produktov,
- povezovanje javnih storitev,
- sodelovanje na področju zaščite in reševanja,
- skupno upravljanje naravnih virov.

Takšne usmeritve bi prispevale k boljši izrabi razvojnih možnosti, ki jih prinaša neposredna bližina državne meje.

6.6 Položaj Občine Miren–Kostanjevica

Analiza kaže, da je Občina Miren–Kostanjevica v Regionalnem prostorskem planu prepoznana predvsem kot del širšega vplivnega območja Nove Gorice ter kot pomembno bivalno območje.

Takšna opredelitev je razumljiva glede na vsakodnevne funkcionalne povezave z regionalnim središčem, vendar ne odraža v celoti razvojnih potencialov občine.

Občina ima zaradi svoje geografske lege, kakovostnega bivalnega okolja, razvitega podjetništva, pomembnega kmetijskega prostora, izjemne krajinske identitete, neposredne povezave z Italijo ter lege na stičišču Krasa, Vipavske doline in goriškega urbanega prostora bistveno širšo razvojno vlogo.

Smiselno bi bilo, da Regionalni prostorski plan občino prepozna kot:

- pomembno čezmejno razvojno območje,
- prostor povezovanja Krasa in goriškega urbanega območja,
- območje trajnostnega turizma,
- pomembno območje razvoja lokalnega gospodarstva,
- območje kakovostnega bivanja z dobro dostopnostjo do regionalnega središča,
- območje posebnega pomena za prilagajanje na podnebne spremembe in požarno varnost.

Takšna dopolnitev bi bolje odražala dejansko razvojno vlogo občine v regionalnem prostoru.

6.7 Stanovanjski razvoj

Regionalni prostorski plan pravilno predvideva usmerjanje nove stanovanjske gradnje predvsem v obstoječa naselja in območja z ustrezno infrastrukturo. Takšna usmeritev prispeva k racionalni rabi prostora ter zmanjšuje širjenje razpršene poselitve.

Ob tem pa je pomembno zagotoviti dovolj prostorskih možnosti za različne oblike bivanja. Posebno pozornost bi bilo smiselno nameniti:

- dostopnim stanovanjem za mlade,
- prilagojenim stanovanjskim oblikam za starejše,
- prenovi obstoječega stavbnega fonda,
- ponovni uporabi degradiranih območij,
- kakovostni arhitekturni zasnovi novih sosesk.

Stanovanjska politika mora postati sestavni del prostorskega razvoja, saj neposredno vpliva na demografski razvoj, privlačnost regije in dolgoročno gospodarsko uspešnost.

6.8 Sklepne ugotovitve

Regionalni prostorski plan vzpostavlja ustrezno osnovo za policentrični razvoj regije, vendar bi bilo mogoče njegovo razvojno usmeritev še okrepiti.

Priporočljivo je:

- jasneje določiti razvojne funkcije posameznih občinskih središč;
- poudariti razvojno vlogo podeželskih in obmejnih območij;
- občinska središča obravnavati kot nosilce gospodarskega, družbenega in prostorskega razvoja;
- stanovanjsko politiko tesneje povezati s prostorskim načrtovanjem;
- razvojno vlogo Občine Miren–Kostanjevica opredeliti širše od zgolj bivalne funkcije.

Takšne dopolnitve bi okrepile policentrični značaj regije in prispevale k bolj uravnoteženemu razvoju vseh njenih delov.

7 Gospodarski razvoj in prostorski pogoji za ustvarjanje delovnih mest

7.1 Splošna ocena

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana pravilno prepoznava pomen gospodarskega razvoja kot enega ključnih dejavnikov regionalnega razvoja. Dokument izpostavlja potrebo po zagotavljanju ustreznih površin za gospodarske dejavnosti, izboljšanju prometne dostopnosti ter povezovanju gospodarskega razvoja z varovanjem prostora in trajnostnim upravljanjem naravnih virov.

Takšna usmeritev je ustrezna, saj dolgoročna kakovost bivanja ni odvisna le od urejenega prostora, temveč tudi od možnosti zaposlovanja, razvoja podjetništva in ustvarjanja dodane vrednosti v regiji.

Kljub temu analiza kaže, da je gospodarski razvoj v dokumentu obravnavan predvsem skozi prostorsko razporeditev gospodarskih območij, manj pa skozi vprašanje njihove funkcionalne vloge, medsebojne povezanosti in dolgoročne konkurenčnosti.

Regionalni prostorski plan neposredno ne ustvarja novih delovnih mest, ustvarja pa prostorske pogoje, ki omogočajo njihov razvoj. Zato je pomembno, da prostorske usmeritve poleg zagotavljanja gospodarskih površin spodbujajo tudi nastanek dejavnosti z višjo dodano vrednostjo, razvoj lokalnega podjetništva ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, ki prispevajo k demografski stabilnosti, kakovosti bivanja in dolgoročni odpornosti regije.

7.2 Gospodarska območja kot razvojna vozlišča

Regionalni prostorski plan predvideva razvoj obstoječih gospodarskih območij ter racionalno umeščanje novih dejavnosti v prostor. Takšen pristop zmanjšuje razpršenost pozidave in omogoča učinkovitejšo uporabo obstoječe infrastrukture.

V prihodnje bi bilo smiselno gospodarska območja obravnavati kot **razvojna vozlišča**, ki poleg proizvodnje omogočajo tudi:

- raziskovalno in razvojno dejavnost,
- tehnološko podjetništvo,
- krožno gospodarstvo,
- logistične storitve,
- sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami,

- razvoj zelenih tehnologij.

Pri načrtovanju novih oziroma širitvi obstoječih gospodarskih območij je pomembno upoštevati tudi njihovo funkcionalno povezanost s prometno, komunalno in digitalno infrastrukturo ter bližino izobraževalnih in raziskovalnih ustanov. Gospodarska območja naj ne bodo zgolj prostori za umeščanje dejavnosti, temveč razvojna vozlišča, ki spodbujajo inovacije, sodelovanje in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest.

S tem bi gospodarske cone postale nosilke inovacijskega razvoja in ne zgolj prostori za umeščanje proizvodnih dejavnosti.

7.3 Razpršen razvoj delovnih mest

Eden ključnih ciljev regionalnega prostorskega razvoja mora biti ustvarjanje pogojev za razpršen razvoj kakovostnih delovnih mest. Takšna usmeritev zmanjšuje prekomerne delovne migracije, spodbuja razvoj občinskih središč, izboljšuje kakovost bivanja ter prispeva k večji gospodarski in demografski odpornosti regije.

Regionalni prostorski plan bi zato moral izraziteje spodbujati razvoj manjših gospodarskih območij v občinskih središčih, kjer obstajajo ustrezni prometni in infrastrukturni pogoji. Takšna usmeritev bi prispevala k večji gospodarski odpornosti regije, zmanjšanju prometnih obremenitev ter večji kakovosti življenja prebivalcev.

Prostorsko načrtovanje mora omogočati razvoj gospodarskih dejavnosti tudi zunaj največjih urbanih središč, pri čemer naj izhaja iz primerjalnih prednosti posameznih območij. S tem se ustvarjajo pogoji za ohranjanje poselitve, privabljanje novih prebivalcev ter zmanjševanje razvojnih razlik med posameznimi deli regije.

Posebej pomembno je ustvarjanje pogojev za dejavnosti z višjo dodano vrednostjo, ki niso nujno vezane na velika urbana središča.

7.4 Podjetništvo in lokalno gospodarstvo

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril pomen malih in srednje velikih podjetij, družinskih podjetij ter lokalnega podjetništva.

Prav ta podjetja predstavljajo pomemben del gospodarske strukture regije in pomembno prispevajo k zaposlovanju, razpršenemu razvoju ter odpornosti lokalnega gospodarstva.

Pri prostorskem načrtovanju je zato smiselno omogočati:

- širitev obstoječih podjetij,
- prilagodljivo uporabo poslovnih površin,
- razvoj podjetniških inkubatorjev,
- skupne poslovne cone več občin,
- uporabo degradiranih območij za nove gospodarske dejavnosti.

Posebno pozornost je smiselno nameniti tudi podjetjem, ki povezujejo gospodarstvo z lokalnim okoljem, zlasti na področjih predelave lokalnih proizvodov, trajnostnega turizma, zelenih tehnologij in storitvenih dejavnosti. Takšna podjetja pomembno prispevajo k razvoju podeželskih območij in povečujejo njihovo dolgoročno gospodarsko odpornost.

7.5 Povezovanje gospodarstva in izobraževanja

Dolgoročna konkurenčnost regije je odvisna tudi od povezovanja gospodarstva z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami.

Regionalni prostorski plan bi lahko spodbudil oblikovanje razvojnih območij, kjer bi bilo omogočeno sodelovanje podjetij, raziskovalnih organizacij, univerz in lokalnih skupnosti.

Takšna prostorska usmeritev bi prispevala k ustvarjanju kakovostnih delovnih mest, prenosu znanja v gospodarstvo ter večji privlačnosti regije za mlade strokovnjake.

7.6 Poseben razvojni potencial Občine Miren–Kostanjevica

Občina Miren–Kostanjevica zaradi svoje lege predstavlja eno pomembnejših razvojnih stičišč južnega dela regije. Povezuje goriški urbani prostor, Vipavsko dolino, Kras in čezmejni prostor z Republiko Italijo. Takšna lega omogoča razvoj podjetništva, logistike, sodobnega kmetijstva, trajnostnega turizma ter kakovostnega bivalnega okolja, zato bi moral Regionalni prostorski plan njeno razvojno vlogo izraziteje prepoznati.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril naslednje razvojne prednosti občine:

- neposredno bližino čezmejnega gospodarskega prostora,
- dobro prometno dostopnost,
- možnosti razvoja manjših in srednje velikih podjetij,
- povezovanje gospodarstva z lokalnim kmetijstvom,

- razvoj zelenega in trajnostnega podjetništva,
- razvoj dejavnosti, povezanih s turizmom, logistiko in storitvami.

Občina ne bi smela biti obravnavana zgolj kot območje stanovanjskega razvoja, temveč kot pomemben gospodarski partner širšega goriškega prostora.

7.7 Gospodarstvo in trajnostni razvoj

Trajnostni razvoj ne pomeni omejevanja gospodarskih dejavnosti, temveč njihovo usmerjanje v prostorsko in okoljsko primerne oblike.

Regionalni prostorski plan zato pravilno spodbuja racionalno rabo prostora, vendar bi bilo koristno dodatno poudariti:

- krožno gospodarstvo,
- ponovno uporabo degradiranih območij,
- energetsko učinkovite poslovne cone,
- uporabo obnovljivih virov energije,
- zmanjševanje okoljskih obremenitev ob hkratnem povečanju gospodarske konkurenčnosti.

Takšne usmeritve prispevajo k dolgoročni trajnosti brez zmanjševanja razvojnih možnosti. Trajnostno gospodarstvo pomeni tudi učinkovito uporabo prostora. Prednost je zato smiselno nameniti širitvi obstoječih gospodarskih območij, prenovi degradiranih površin ter prostorskim rešitvam, ki zmanjšujejo dodatne posege v kakovostna kmetijska zemljišča in območja z visoko krajinsko vrednostjo.

7.8 Predlogi dopolnitev RPP

Na podlagi opravljene analize se predlaga dopolnitev Regionalnega prostorskega plana z naslednjimi usmeritvami:

1. Jasneje opredeliti razvojno vlogo posameznih gospodarskih območij in njihovo specializacijo.
2. Spodbujati razpršen razvoj kakovostnih delovnih mest v občinskih središčih.
3. Izraziteje podpreti razvoj malih in srednje velikih podjetij ter družinskega podjetništva.

4. Omogočiti večjo prilagodljivost pri prenovi in ponovni uporabi degradiranih območij.
5. Okrepiti prostorske pogoje za sodelovanje gospodarstva, raziskovalnih ustanov in izobraževalnega sistema.
6. V poglavjih, ki obravnavajo južni del regije, izraziteje poudariti gospodarsko razvojno vlogo Občine Miren–Kostanjevica in njen pomen v čezmejnem prostoru.

7.9 Sklep

Gospodarski razvoj je eden ključnih pogojev za dolgoročno vitalnost regije. Prostorsko načrtovanje mora zato poleg varovanja prostora zagotavljati tudi ustrezne pogoje za nastanek kakovostnih delovnih mest, razvoj podjetništva in krepitev lokalnih razvojnih središč. Le uravnotežen razvoj gospodarstva, poselitve in infrastrukture lahko dolgoročno prispeva h kakovosti bivanja, večji demografski stabilnosti ter odpornosti Severno Primorske (Goriške) razvojne regije.

8 Prometna infrastruktura in dostopnost regije

8.1 Pomen prometne infrastrukture za regionalni razvoj

Prometna infrastruktura predstavlja enega ključnih dejavnikov prostorskega in gospodarskega razvoja. Omogoča mobilnost prebivalcev, dostop do delovnih mest, javnih storitev, izobraževanja in zdravstvenega varstva ter pomembno vpliva na konkurenčnost gospodarstva in kakovost bivanja.

Regionalni prostorski plan pravilno izhaja iz načela, da mora prometni sistem povezovati posamezne dele regije v funkcionalno celoto ter zagotavljati učinkovite povezave z nacionalnim in mednarodnim prometnim omrežjem. Poseben pomen ima tudi čezmejna prometna povezanost z Republiko Italijo, ki je zaradi vsakodnevnih migracij in gospodarskih tokov ena izmed ključnih značilnosti regije.

Prometna infrastruktura ne predstavlja zgolj sistema povezav med posameznimi območji, temveč pomembno vpliva na prostorski razvoj, dostopnost delovnih mest, konkurenčnost gospodarstva, razvoj turizma ter kakovost bivanja prebivalcev. Zato je pomembno, da Regionalni prostorski plan promet obravnava kot enega ključnih razvojnih dejavnikov regije.

Kljub temu analiza kaže, da prometni sistem v posameznih delih regije še vedno ostaja neenakomerno razvit, zato bi bilo smiselno nekatere razvojne usmeritve dodatno opredeliti.

8.2 Uravnotežen razvoj prometnega omrežja

Dokument pravilno poudarja razvoj glavnih prometnih povezav in izboljšanje regionalne dostopnosti. Vendar dolgoročna prometna politika ne sme biti usmerjena zgolj v povezovanje največjih središč, temveč tudi v zagotavljanje kakovostne dostopnosti manjšim občinam in podeželskim območjem.

Posebno pozornost je smiselno nameniti tudi povezovanju razvojno pomembnih območij, ki zaradi svoje lege povezujejo več funkcionalnih prostorov. Učinkovita prometna dostopnost takšnih območij pomembno prispeva h gospodarskemu razvoju, razvoju turizma in čezmejnemu sodelovanju.

Pri načrtovanju prometne infrastrukture je priporočljivo upoštevati naslednja načela:

- enakomerna prometna dostopnost vseh delov regije;
- izboljšanje varnosti vseh udeležencev v prometu;

- zmanjševanje tranzitnega prometa skozi naselja;
- povezovanje različnih oblik mobilnosti;
- zmanjševanje vplivov prometa na okolje in kakovost bivanja.

Prometna infrastruktura mora biti razumljena kot razvojni instrument, ne zgolj kot tehnični sistem cestnih povezav.

8.3 Povezanost lokalnih središč

Posebno pozornost bi bilo smiselno nameniti povezovanju občinskih središč med seboj. Dnevne migracije niso usmerjene izključno proti Novi Gorici, temveč tudi med posameznimi občinami, zato mora prometni sistem omogočati učinkovite prečne povezave.
Izboljšanje regionalnih cest, kakovostnejše avtobusne povezave, razvoj varnih kolesarskih povezav ter usklajeno načrtovanje prometne infrastrukture lahko pomembno prispevajo k večji funkcionalni povezanosti občin in bolj uravnoteženemu razvoju celotne regije.

8.4 Prometna ureditev v naseljih

Regionalni prostorski plan upravičeno spodbuja izboljšanje prometne varnosti v naseljih. Pri tem je pomembno, da prometne ureditve ne sledijo zgolj pretočnosti vozil, temveč tudi potrebam prebivalcev.

Načrtovanje prometa naj daje večji poudarek:

- varnim površinam za pešce,
- neprekinjenim kolesarskim povezavam,
- umirjanju prometa v stanovanjskih območjih,
- dostopnosti za gibalno ovirane osebe,
- kakovostnim javnim površinam ob prometnicah.

Takšen pristop prispeva k večji varnosti in kakovosti javnega prostora. Kakovostno urejen javni prostor spodbuja trajnostne oblike mobilnosti, krepi varnost vseh udeležencev v prometu ter prispeva k večji privlačnosti naselij za bivanje.

8.5 Posebni izzivi južnega dela regije

Južni del regije zaradi svoje lege med Novo Gorico, Vipavsko dolino, Krasom in čezmejnim prostorom predstavlja pomembno prometno in razvojno stičišče. Na tem območju se prepletajo

lokalni, regionalni in mednarodni prometni tokovi, kar zahteva usklajeno načrtovanje prometne infrastrukture ob hkratnem varovanju kakovosti bivanja in prostora.

Regionalni prostorski plan ta problem prepoznava, vendar bi bilo smiselno nekoliko natančneje opredeliti merila za načrtovanje prihodnjih prometnih rešitev.

Posebno pozornost bi bilo smiselno nameniti tudi zagotavljanju kakovostnih prometnih povezav med Krasom, Vipavsko dolino in Novo Gorico, saj te predstavljajo pomemben pogoj za gospodarsko sodelovanje, dostopnost delovnih mest ter razvoj turizma in javnih storitev.

Pri tem je priporočljivo izhajati iz naslednjih načel:

- zmanjševanje tranzitnega prometa skozi gosto poseljena območja;
- izboljšanje prometne varnosti;
- ohranjanje dostopnosti gospodarstva;
- čim manjši posegi v kakovostno krajino in kmetijska zemljišča;
- usklajevanje prometnih rešitev z razvojem naselij.

Pomembno je poudariti, da Regionalni prostorski plan ne bi smel vnaprej določati posameznih tehničnih rešitev brez ustreznih strokovnih preveritev. Njegova naloga je določiti razvojna načela in prostorske pogoje, podrobnejše prometne ureditve pa morajo biti predmet nadaljnjih strokovnih analiz in postopkov.

8.6 Čezmejna prometna povezanost

Posebna razvojna prednost regije je njena neposredna povezanost z italijanskim prometnim sistemom.

Regionalni prostorski plan pravilno poudarja pomen čezmejnega sodelovanja, vendar bi bilo priporočljivo jasneje opredeliti skupno načrtovanje:

- regionalnih cestnih povezav,
- javnega potniškega prometa,
- kolesarskih povezav,
- logističnih tokov,
- prometno-informacijskih sistemov.

S tem bi regija bolje izkoristila svoj geografski položaj in okrepila funkcionalno povezanost čezmejnega prostora.

Regionalni prostorski plan naj zato spodbuja usklajeno načrtovanje prometnih rešitev z italijanskimi partnerji ter krepi funkcionalno povezanost čezmejnega prostora.

8.7 Predlogi dopolnitev RPP

Na podlagi analize se predlaga dopolnitev Regionalnega prostorskega plana z naslednjimi usmeritvami:

1. Izraziteje poudariti pomen enakomerne prometne dostopnosti vseh delov regije.
2. Jasneje določiti načela zmanjševanja tranzitnega prometa skozi naselja.
3. Pri prometnih rešitvah dati večji poudarek prometni varnosti in kakovosti bivanja.
4. Okrepiti razvoj prečnih prometnih povezav med občinskimi središči.
5. Dopolniti usmeritve za skupno čezmejno prometno načrtovanje z Republiko Italijo.
6. Pri strateških prometnih koridorjih poudariti, da morajo biti vse nadaljnje rešitve podprte s celovitimi strokovnimi, prometnimi, okoljskimi in prostorskimi analizami.
7. Izraziteje poudariti prometno povezanost razvojnih območij med Krasom, Vipavsko dolino, Novo Gorico in čezmejnim prostorom.

8.8 Sklep

Prometna infrastruktura ni zgolj sredstvo za premikanje ljudi in blaga, temveč pomemben dejavnik regionalnega razvoja. Njena kakovost vpliva na gospodarsko uspešnost, dostopnost javnih storitev, varnost prebivalcev in privlačnost prostora za življenje.

Regionalni prostorski plan na tem področju postavlja dobra izhodišča. Z dodatnim poudarkom na prometni varnosti, kakovosti bivanja, čezmejnem povezovanju ter uravnoteženem razvoju prometnega omrežja pa bi lahko še bolje prispeval k dolgoročno trajnostnemu razvoju regije.

9 Trajnostna mobilnost

9.1 Trajnostna mobilnost kot razvojna usmeritev

Trajnostna mobilnost je eden izmed temeljnih ciljev sodobnega prostorskega načrtovanja in pomemben dejavnik kakovosti bivanja. Njen namen ni zgolj zmanjševanje uporabe osebnih avtomobilov, temveč predvsem ustvarjanje prometnega sistema, ki prebivalcem omogoča varno, dostopno, učinkovito in okoljsko sprejemljivo izbiro različnih načinov potovanja.

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana pravilno vključuje trajnostno mobilnost med svoje razvojne usmeritve. Dokument spodbuja razvoj javnega potniškega prometa, kolesarskih povezav in peš infrastrukture ter poudarja potrebo po zmanjševanju negativnih vplivov prometa na okolje.

Trajnostna mobilnost ni zgolj prometna politika, temveč pomemben razvojni instrument. Prispeva k večji dostopnosti delovnih mest, javnih storitev, izobraževanja, turizma in drugih dejavnosti ter pomembno vpliva na kakovost bivanja in konkurenčnost regije.

Takšna usmeritev je skladna z evropskimi in nacionalnimi razvojnimi politikami ter predstavlja pomembno podlago za nadaljnji razvoj regije.

9.2 Posebnosti poselitve v regiji

Pri načrtovanju trajnostne mobilnosti je treba upoštevati prostorske značilnosti Severno Primorske (Goriške) razvojne regije.

Regija nima enotnega vzorca poselitve. Poleg urbanega območja Nove Gorice jo sestavljajo številna manjša občinska središča ter razpršena podeželska naselja. Zaradi takšne prostorske strukture univerzalni modeli javnega prevoza pogosto niso dovolj učinkoviti.

Regionalni prostorski plan bi zato moral izraziteje poudariti prilagojene oblike mobilnosti, ki upoštevajo različne značilnosti posameznih območij.

Pri načrtovanju trajnostne mobilnosti je zato pomembno izhajati iz funkcionalnih povezav med posameznimi območji regije in ne zgolj iz administrativnih meja občin. Takšen pristop omogoča učinkovitejšo organizacijo prometnega sistema ter boljšo dostopnost prebivalcev do ključnih storitev.

9.3 Javni potniški promet

Javni potniški promet predstavlja temelj trajnostne mobilnosti. Njegova uspešnost je odvisna od pogostosti povezav, časovne usklajenosti, dostopnosti postajališč ter povezovanja različnih oblik prevoza.

Regionalni prostorski plan pravilno predvideva izboljšanje javnega potniškega prometa, vendar bi bilo priporočljivo dodatno poudariti:

- boljše povezovanje občinskih središč;
- usklajevanje voznih redov z železniškim prometom;
- razvoj prestopnih točk;
- digitalno obveščanje potnikov;
- enotne vozovnice za različne vrste prevoza.

Posebno pozornost je treba nameniti vsakodnevnim migracijam na delo in v šolo, saj predstavljajo največji delež potovanj v regiji.

Pri razvoju javnega potniškega prometa je pomembno zagotoviti tudi kakovostne povezave med manjšimi občinskimi središči, saj pomemben del dnevnih poti poteka med posameznimi občinami in ne zgolj proti največjim urbanim središčem.

9.4 Mobilnost na podeželju

Na podeželskih območjih tradicionalni modeli javnega prevoza pogosto ne omogočajo ustrezne dostopnosti.

Regionalni prostorski plan sicer omenja prilagodljive oblike mobilnosti, vendar bi bilo priporočljivo temu področju nameniti več pozornosti.

Med možnimi rešitvami so:

- prevoz na zahtevo,
- skupnostni prevozi,
- povezovanje šolskih in javnih prevozov,
- lokalni sistemi delitve vozil,
- digitalne platforme za organizacijo prevozov.

Takšne rešitve pomembno izboljšujejo dostopnost prebivalcev do javnih storitev, zmanjšujejo

prometno izključenost ter prispevajo k ohranjanju poseljenosti in kakovosti življenja na podeželju.

9.5 Kolesarska infrastruktura

Regionalni prostorski plan pravilno spodbuja razvoj kolesarskih povezav kot pomembnega dela trajnostne mobilnosti.

Pri nadaljnjem načrtovanju bi bilo priporočljivo razlikovati med:

- vsakodnevnimi kolesarskimi povezavami za delo in šolo;
- rekreacijskimi povezavami;
- turističnimi kolesarskimi potmi.

Posebej pomembno je zagotoviti neprekinjene in varne povezave med občinskimi središči ter povezavo z regionalnim kolesarskim omrežjem.

Kolesarska infrastruktura predstavlja pomemben element vsakodnevne mobilnosti, hkrati pa prispeva k razvoju trajnostnega turizma, izboljšanju javnega zdravja ter večji privlačnosti prostora za bivanje in obisk.

9.6 Peš dostopnost

Pešci predstavljajo najranljivejše udeležence v prometu. Kakovost peš infrastrukture pomembno vpliva na uporabo javnega prostora, zdrav življenjski slog ter socialno povezanost prebivalcev.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril:

- varne peš poti do šol in vrtcev;
- dostopnost javnih ustanov;
- univerzalno dostopnost za gibalno ovirane osebe;
- povezovanje zelenih površin in javnih prostorov.

Takšne ureditve pomembno prispevajo h kakovosti bivanja. Posebno pozornost je smiselno nameniti oblikovanju varnih in privlačnih javnih prostorov, saj kakovost peš infrastrukture pomembno vpliva na uporabo javnega prostora, družbeno povezanost ter kakovost življenja prebivalcev.

9.7 Mobilnost in podnebna odpornost

Trajnostna mobilnost ni pomembna le zaradi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, temveč tudi zaradi večje odpornosti prometnega sistema.

Regionalni prostorski plan bi lahko dodatno poudaril:

- razvoj električne mobilnosti,
- polnilno infrastrukturo,
- uporabo obnovljivih virov energije v prometu,
- prilagajanje prometne infrastrukture ekstremnim vremenskim pojavom,
- zmanjševanje prometne odvisnosti posameznih območij.

Takšne usmeritve povečujejo dolgoročno zanesljivost prometnega sistema. Pri načrtovanju prometne infrastrukture je priporočljivo upoštevati tudi dolgoročno odpornost na podnebne spremembe, saj bodo ekstremni vremenski pojavi v prihodnje vse pomembneje vplivali na zanesljivost prometnega sistema.

9.8 Poseben pomen za Občino Miren–Kostanjevica

Občina Miren–Kostanjevica zaradi svoje lege med Novo Gorico, Vipavsko dolino, Krasom in Republiko Italijo predstavlja pomembno funkcionalno stičišče regije. Razvoj trajnostne mobilnosti na tem območju je pomemben tako za vsakodnevne migracije prebivalcev kot za gospodarski razvoj, turizem in čezmejno sodelovanje.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril:

- razvoj kakovostnih avtobusnih povezav z Novo Gorico;
- izboljšanje povezav med krajevnimi skupnostmi;
- nadaljnji razvoj čezmejnih kolesarskih povezav;
- možnosti za uvedbo prevoza na zahtevo na kraškem delu občine;
- povezovanje trajnostne mobilnosti s turističnimi in rekreacijskimi vsebinami.

Posebej pomembno je zagotavljati kakovostne povezave med krajevnimi skupnostmi ter njihovo navezavo na občinsko središče in Novo Gorico, saj to pomembno vpliva na dostopnost javnih storitev, zaposlitvenih možnosti in kakovost bivanja.

Takšne usmeritve bi pomembno prispevale k večji dostopnosti in kakovosti bivanja.

9.9 Predlogi dopolnitev RPP

Na podlagi analize se predlaga dopolnitev Regionalnega prostorskega plana z naslednjimi usmeritvami:

1. Razvoj javnega potniškega prometa prilagoditi različnim prostorskim značilnostim regije.
2. Izraziteje podpreti sisteme prevoza na zahtevo na redkeje poseljenih območjih.
3. Ločeno obravnavati vsakodnevne in turistične kolesarske povezave.
4. Večjo pozornost nameniti peš dostopnosti in univerzalni dostopnosti javnega prostora.
5. Okrepiti razvoj električne mobilnosti in pripadajoče infrastrukture.
6. V čezmejnem prostoru razvijati usklajen sistem trajnostne mobilnosti z italijanskimi partnerji.
7. Okrepiti funkcionalno povezovanje manjših občinskih središč ter izboljšati dostopnost med podeželskimi območji, občinskimi središči in Novo Gorico.

9.10 Sklep

Trajnostna mobilnost je bistveno več kot prometna politika – je eden od temeljev kakovostnega prostorskega razvoja. Omogoča boljšo dostopnost, zmanjšuje okoljske obremenitve, izboljšuje zdravje prebivalcev ter krepi socialno povezanost.

Regionalni prostorski plan na področju trajnostne mobilnosti postavlja ustrezna razvojna izhodišča. Z izrazitejšim poudarkom na prilagojenih oblikah mobilnosti za podeželje, funkcionalnem povezovanju regije, čezmejnem sodelovanju ter dostopnosti javnih storitev pa bi lahko še učinkoviteje prispeval k uravnoteženemu prostorskemu razvoju in višji kakovosti bivanja prebivalcev.

10 Digitalna infrastruktura in digitalna preobrazba prostora

10.1 Digitalna infrastruktura kot temelj sodobnega razvoja

Digitalna infrastruktura je postala ena izmed ključnih oblik javne infrastrukture. Dostop do zmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij danes neposredno vpliva na konkurenčnost gospodarstva, dostopnost javnih storitev, kakovost izobraževanja, razvoj zdravstvenih storitev, možnosti dela na daljavo ter kakovost bivanja prebivalcev.

Regionalni prostorski plan digitalno infrastrukturo obravnava predvsem kot podporni element razvoja. Glede na hitrost tehnoloških sprememb in vse večjo digitalizacijo družbe pa bi bilo smiselno njeno vlogo izraziteje poudariti in jo obravnavati kot enakovredno prometni, energetski in komunalni infrastrukturi.

Digitalna infrastruktura danes pomembno vpliva tudi na prostorski razvoj, saj omogoča večjo dostopnost storitev, zmanjšuje razvojne razlike med posameznimi območji ter ustvarja pogoje za razvoj sodobnih oblik dela, podjetništva in javnih storitev. Zato jo je smiselno obravnavati kot eno izmed ključnih razvojnih infrastruktur regije.

Digitalna povezanost danes ni več razvojna prednost posameznih območij, temveč osnovni pogoj za njihov dolgoročni razvoj.

10.2 Enakomerna digitalna dostopnost

Eden izmed pomembnih ciljev Regionalnega prostorskega plana mora biti zagotavljanje enakovredne digitalne dostopnosti na celotnem območju regije.

V praksi se še vedno pojavljajo razlike med urbanimi in podeželskimi območji glede dostopa do zmogljivih širokopasovnih povezav. Takšne razlike vplivajo na možnosti razvoja podjetništva, dostop do izobraževanja, uporabo javnih storitev in kakovost življenja.

Pri načrtovanju prostorskega razvoja je zato priporočljivo slediti načelu, da mora biti kakovostna digitalna povezljivost dostopna vsem prebivalcem ne glede na kraj bivanja.

Posebno pozornost je treba nameniti tudi obmejnim in redkeje poseljenim območjem, kjer kakovostna digitalna povezljivost pomembno vpliva na možnosti razvoja gospodarstva, dostopnost storitev ter dolgoročno ohranjanje poselitve.

10.3 Digitalizacija javnih storitev

Razvoj digitalne infrastrukture omogoča tudi sodobnejše izvajanje javnih storitev.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril pomen digitalne preobrazbe na področjih:

- javne uprave,
- zdravstva,
- izobraževanja,
- socialnih storitev,
- prostorskega načrtovanja,
- upravljanja gospodarske javne infrastrukture.

Digitalizacija ne pomeni le uvajanja novih tehnologij, temveč predvsem izboljšanje dostopnosti, učinkovitosti in kakovosti storitev za prebivalce.

Digitalna preobrazba javnih storitev pomembno prispeva tudi k večji dostopnosti storitev za prebivalce podeželskih območij, zmanjšuje administrativne ovire ter izboljšuje učinkovitost delovanja javnih institucij.

10.4 Digitalna infrastruktura in gospodarstvo

Sodobno gospodarstvo postaja vse manj odvisno od fizične bližine velikih urbanih središč. Kakovostna digitalna infrastruktura omogoča razvoj dejavnosti z visoko dodano vrednostjo tudi v manjših občinah in na podeželju.

Regionalni prostorski plan bi lahko izraziteje poudaril pomen digitalne infrastrukture za:

- razvoj podjetništva,
- delo na daljavo,
- raziskovalno dejavnost,
- razvoj ustvarjalnih industrij,
- tehnološka podjetja,
- mednarodno poslovanje.

Takšna usmeritev bi prispevala k zmanjševanju razvojnih razlik med posameznimi deli regije.

Kakovostna digitalna infrastruktura omogoča tudi večjo prostorsko razpršenost gospodarskih dejavnosti, saj zmanjšuje odvisnost podjetij od fizične bližine večjih urbanih središč. S tem prispeva k bolj uravnoteženemu razvoju regije.

10.5 Pametne skupnosti

Digitalna preobrazba prostora omogoča razvoj tako imenovanih pametnih skupnosti, ki uporabljajo sodobne tehnologije za učinkovitejše upravljanje javnih sistemov.

To vključuje:

- pametno upravljanje prometa,
- digitalno spremljanje porabe energije,
- učinkovitejše upravljanje vodovodnih sistemov,
- spremljanje kakovosti zraka,
- zgodnje opozarjanje na naravne nesreče,
- digitalno upravljanje javne razsvetljave,
- sodobno upravljanje javnih površin.

Regionalni prostorski plan bi moral spodbujati postopno uvajanje pametnih rešitev ter povezovanje občin pri razvoju skupnih digitalnih sistemov, kjer to prispeva k učinkovitejšemu upravljanju prostora in javne infrastrukture.

10.6 Digitalna odpornost regije

Poleg fizične infrastrukture postaja vse pomembnejša tudi digitalna odpornost prostora.

To pomeni:

- zanesljivost komunikacijskih omrežij,
- zaščito kritične digitalne infrastrukture,
- rezervne komunikacijske sisteme za izredne razmere,
- kibernetsko varnost javnih sistemov,
- digitalno podporo zaščiti in reševanju.

Čeprav Regionalni prostorski plan teh vprašanj ne more urejati podrobno, bi bilo smiselno poudariti njihov strateški pomen pri načrtovanju prihodnje infrastrukture.

Digitalna odpornost postaja pomemben del splošne odpornosti prostora, saj zagotavlja nemoteno delovanje javnih sistemov tudi ob naravnih nesrečah, izrednih dogodkih ali drugih kriznih razmerah.

10.7 Digitalna infrastruktura na podeželju

Na podeželskih in obmejnih območjih kakovostna digitalna infrastruktura pomembno prispeva k ohranjanju poselitve.

Omogoča:

- delo od doma,
- razvoj podjetništva,
- dostop do izobraževanja,
- uporabo telemedicine,
- večjo dostopnost javnih storitev,
- vključevanje prebivalcev v digitalno družbo.

Digitalna povezanost predstavlja pomemben razvojni dejavnik podeželja, saj izboljšuje kakovost bivanja, povečuje možnosti zaposlovanja in podjetništva ter prispeva k dolgoročnemu ohranjanju poselitve.

10.8 Poseben pomen za Občino Miren–Kostanjevica

Občina Miren–Kostanjevica zaradi svoje lege med urbanim območjem Nove Gorice, Krasom, Vipavsko dolino in čezmejnim prostorom predstavlja primerno okolje za razvoj sodobne digitalne infrastrukture. Kakovostna digitalna povezanost lahko pomembno prispeva h gospodarskemu razvoju, učinkovitejšemu upravljanju občinske infrastrukture ter večji dostopnosti javnih storitev.

Regionalni prostorski plan bi lahko spodbudil:

- enakomerno pokritost vseh naselij z visokozmogljivimi omrežji,
- razvoj digitalnih storitev za občane,

- uporabo pametnih rešitev pri upravljanju občinske infrastrukture,
- podporo podjetjem, ki temeljijo na digitalnih tehnologijah,
- razvoj čezmejnega digitalnega sodelovanja.

Digitalna infrastruktura je lahko tudi pomemben dejavnik razvoja čezmejnega sodelovanja, inovacijskih projektov ter sodobnih oblik podjetništva, ki niso neposredno vezane na fizično lokacijo dejavnosti.

Takšne usmeritve bi pomembno prispevale h konkurenčnosti občine in izboljšanju kakovosti javnih storitev.

10.9 Predlogi dopolnitev RPP

Na podlagi analize se predlaga dopolnitev Regionalnega prostorskega plana z naslednjimi usmeritvami:

1. Digitalno infrastrukturo opredeliti kot temeljno razvojno infrastrukturo regije.
2. Zagotoviti enakomerno dostopnost visokozmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij na celotnem območju regije.
3. Izraziteje povezati digitalno infrastrukturo z razvojem gospodarstva, javnih storitev in kakovosti bivanja.
4. Spodbujati razvoj pametnih skupnosti in digitalnih rešitev za upravljanje javne infrastrukture.
5. Poudariti pomen digitalne odpornosti pri načrtovanju prihodnjega razvoja.
6. Posebno pozornost nameniti digitalni povezanosti podeželskih in obmejnih območij.
7. Spodbujati uporabo digitalnih rešitev za učinkovitejše upravljanje prostora, javne infrastrukture in čezmejno sodelovanje.

10.10 Sklep

Digitalna infrastruktura postaja eden ključnih razvojnih dejavnikov 21. stoletja. Njena kakovost neposredno vpliva na gospodarski razvoj, dostopnost javnih storitev, socialno vključenost prebivalcev in dolgoročno konkurenčnost regije.

Regionalni prostorski plan digitalno preobrazbo ustrezno prepoznava, vendar bi bilo smiselno njeno razvojno vlogo izraziteje vključiti med strateške usmeritve regije. Z zagotavljanjem

enakomerne digitalne dostopnosti, podporo digitalizaciji javnih storitev ter spodbujanjem pametnih skupnosti lahko pomembno prispeva k uravnoteženemu prostorskemu, gospodarskemu in družbenemu razvoju Severno Primorske (Goriške) razvojne regije.

11 Sklepne ugotovitve

Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije predstavlja kakovostno strokovno osnovo za nadaljnji prostorski razvoj regije. Dokument celovito obravnava ključna področja urejanja prostora ter postavlja trdne temelje za usklajevanje razvojnih in varstvenih interesov.

Analiza je pokazala, da je mogoče posamezne vsebinske sklope še dodatno okrepiti, predvsem na področju razvojne vloge podeželskih in obmejnih območij, policentričnega razvoja, ustvarjanja pogojev za gospodarski razvoj, digitalne infrastrukture, odpornosti prostora ter funkcionalnega povezovanja posameznih delov regije.

Predlagane dopolnitve ne spreminjajo temeljnega koncepta dokumenta, temveč ga nadgrajujejo z razvojnimi usmeritvami, ki lahko prispevajo k večji kakovosti bivanja, večji konkurenčnosti regije ter dolgoročno bolj uravnoteženemu prostorskemu razvoju.

Severno Primorska (Goriška) razvojna regija ima zaradi svoje prostorske raznolikosti, čezmejne lege ter naravnih in gospodarskih potencialov izjemne razvojne možnosti. Regionalni prostorski plan lahko postane eden ključnih dokumentov, ki bo te potenciale usmerjal v korist vseh prebivalcev regije.

12 Literatura in viri

12.1 Primarni viri

Regionalna razvojna agencija Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica. (2026). *Drugi osnutek Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije*. Gradivo za javno obravnavo.

Regionalna razvojna agencija Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica. (2026). *Grafični del drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije*.

Regionalna razvojna agencija Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica. (2026). *Okoljsko poročilo za Regionalni prostorski plan Severno Primorske (Goriške) razvojne regije*.

12.2 Pravni viri

Državni zbor Republike Slovenije. (2021). *Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3)* (Uradni list RS, št. 199/21 s spremembami). Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije (PISRS)

12.3 Strateški razvojni dokumenti

Ministrstvo za naravne vire in prostor. (2023). *Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050*. Ministrstvo za naravne vire in prostor

Vlada Republike Slovenije. (2017). *Strategija razvoja Slovenije 2030*. Strategija razvoja Slovenije 2030

Republika Slovenija. (2022). *Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji*. Evropska sredstva 2021–2027

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations – 2030 Agenda for Sustainable Development

Opomba: Ta analiza temelji predvsem na analizi drugega osnutka Regionalnega prostorskega plana Severno Primorske (Goriške) razvojne regije, njegovega grafičnega dela in spremljajočega okoljskega poročila. Navedeni pravni in strateški dokumenti so bili uporabljeni kot referenčna strokovna izhodišča za presojo razvojnih usmeritev, prostorskih rešitev in njihove skladnosti z veljavno prostorsko zakonodajo ter nacionalnimi in mednarodnimi razvojnimi usmeritvami.